

جایگاه «مشاوره فناوری» در ساختار اجرایی قرار گیرد

از حدود یک صد سال پیش که خطوط تولید صنعتی (به اشتباه بخوانید تکنولوژی) در حوزه کارخانجات نساجی توسط سرمایه‌گذارانی نظیر کازرونی‌ها (پدر و پسر) از انگلستان وارد شد و صنعت نساجی در استان اصفهان رونق گرفت، اصفهان به منچستر ایران و صادرکننده پارچه به کشورهای اروپایی تبدیل شد.

اما بعد از حدود ۴۰ سال یعنی در اوائل دهه چهل صاحبان این صنعت متوجه شدند که خطوط تولیدشان از رده خارج شده و دیگر محصولات تولیدی قابلیت رقابت با تولیدات جهانی در این حوزه را ندارند. چرا که آنها غافل شده بودند از اینکه در زنجیره تبدیل علم به صنعت یک حلقه مفقوده ای به نام تکنولوژی (فناوری) وجود دارد که بومی سازی آن در کشورهای پیشرفته صنعتی باعث گردیده خطوط تولید دائماً به روز شوند.

این موضوع یعنی عدم وجود حلقه تکنولوژی (فناوری) در تبدیل علم به صنعت که فقط مختص صنعت نساجی نبوده و مبتلابه تمام صنایع ایران است، باعث شده در کشور ما تقریباً هر ۴۰ سال یکبار (البته در دهه های بعد متناسب با پیشرفت علم و فناوری در حوزه های مختلف این دوره ۴۰ساله کوتاه تر هم شد)، متوجه عقب افتادگی صنعتی خود در مقایسه با کشورهای پیشرفته شده و مجبور شویم تمام ارزش افزوده حاصل از صنعت و تجارت خود را به جیب سازندگان خطوط تولید جدید بریزیم و نهایتاً هم استفاده کاملی از این به روزسانی نداشته باشیم. اتفاقاتی که تحت عنوان نوسازی صنایع یکبار در دهه ۴۰ و یکبار در دهه ۷۰ در کشور افتاد و هر بار به ما حس نزدیکی به صنایع روز دنیا را داد؛ ولی در هر دوره بعد از گذشت فقط چند سال متوجه شدیم که این فاصله دوباره در حال افزایش است.

شایان ذکر است، به روز رسانی فناوری اگر به صورت تدریجی، دائم و بومی سازی شده انجام نشود باعث ایجاد فاصله عمیق با سایر صاحبان فناوری می شود و حالا که آلودگی های زیست محیطی حاصل از تکنولوژی های قدیمی اثرات خود را بیش از قبل نشان داده، نیاز به انجام به روزسانی در صنایع مختلف بیش از پیش احساس می گردد. در این شرایط به نظر می رسد، با وجود ظرفیت شرکت های دانش بنیان و فناوری که ثمره تغییر رویکرد نظام جمهوری اسلامی به بحث فناوری در اواسط دهه هشتاد است، می توان زنجیره قبلی «علم» و «صنعت» در کشور را به زنجیره «علم - فناوری» تبدیل کرد تا از این رهگذر شکاف های تکنولوژیکی (فناورانه) ما با دنیا به حداقل میزان خود برسد.

اما نکته اصلی اینجاست که شرکت های دانش بنیان و فناوری زمانی می توانند این شکاف را پر کنند که جایگاه آنها در فرایندهای اجرایی کشور کاملاً واضح، مشخص و ساختارمند باشد. در این راستا، بررسی های انجام شده در کمیسیون دانش بنیان اتاق بازرگانی با همراهی مدیریت آموزش و پژوهش های توسعه و آینده نگری و مدیریت نظام فنی و اجرایی سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان نشان می دهد، باتوجه به اینکه عمده فعالیت های اقتصادی کشور به کارفرمایی دولت و یا شرکت های وابسته به دولت انجام می شود، در صورتی که بتوانیم اصلاحات مدنظر را از طریق نظام های نظارتی سازمان برنامه و بودجه کشور مثل نظام فنی و اجرایی طرح ها و پروژه های عمرانی دولت، جاری سازی کنیم، عملاً رسوخ فناوری در بیش از ۸۰ درصد فعالیت های اقتصادی کشور اتفاق خواهد افتاد.

طی بررسی های کارشناسی انجام شده، علی رغم وجود زمینه های لازم و قوانین و مقررات موجود در جهت توسعه و به کارگیری فناوری در کشور و «نظام نامه پیوست فناوری و توسعه توانمندی های داخلی در قراردادهای بین المللی و طرح های مهم ملی» که در تاریخ ۱۳۹۵/۵/۴ با هدف اصلی انتقال و بومی سازی فناوری به تصویب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی رسید، علت عمده کارایی پائین این نظام نامه مترقی در عمل (که در صورت ایجاد ساختار مناسب برای اجرایی شدن آن، می تواند باعث رسوخ و توسعه فناوری در کشور گردد)، این است که فناوری در نظام فنی و اجرایی و مشاوره کشور که به نظر می رسد کارآمدترین و مقبول ترین ساختار نظارتی و اجرایی برای پروژه ها است، جایگاهی ندارد.

با توجه به مراتب فوق می توان جایگاه «مشاوره فناوری» را بر اساس مصوبه نظام نامه پیوست فناوری در ساختار مشاوره، نظارت و اجرای سازمان برنامه و بودجه کشور قرار داد. زیرا عمده فعالیت های اقتصادی کشور می تواند از مزیت های این ساختار استفاده نمایند.

لذا اگر حاکمیت کشور بخواهد از گرداب فاصله ۴۰ ساله با فناوری های روز دنیا رهایی یابد، باید «مشاور فناوری» به عنوان رکن اول از ارکان موجود در ساختار اجرایی قرار گیرد و در حقیقت ساختار اجرایی موجود از «مشاوره، نظارت و اجرا» به «مشاوره فناوری، مشاوره فنی، نظارت و اجرا» ارتقا یابد و در غیر این صورت این دور و تسلسل باطل را ادامه خواهیم داد تا زمانی که تمام منابع خدادادی را به اتمام رسانیم و یک کشور توانمند را به کشوری توان خواه تبدیل کنیم .

الله لا یغیر ما یقوم حتی یغیرو ما بانفسهم

فرید نجات بخش (رئیس انجمن شرکت های دانش بنیان استان اصفهان)